

DE INTERNATIONALE BESTSELLER

KAREN SWAN HET WINTERSE AVONTUUR

Een romantisch mysterie op de
Amsterdamse grachten

XANDER ROMAN

PROLOOG

Turks-Syrische grens, 2014

'Ik geloof bijna niet dat het je is gelukt een pick-uptruck te regelen.' Lee keek, onder de indruk, rond in het sobere interieur van de oude Toyota Hilux.

'Natuurlijk is me dat gelukt.' Cunningham keek haar aan en knipoogde terwijl de warme wind zijn donkere haar uit zijn gezicht blies. Zijn ogen waren half verborgen achter zijn pilotenzonnebril.

Ze zuchtte hoofdschuddend. Hij zou de duivel nog kunnen inpalmen. 'Hoe dan?'

'Met vijftig dollar en al mijn sigaretten.'

Ze trok een wenkbrauw op. 'Echt alle?'

'Nou, misschien niet helemaal.' Hij grijnsde, reikte in de zak van zijn kogelvrije vest en stak haar een aangebroken pakje toe.

Ze schudde haar hoofd.

'Ben je gestopt?' vroeg hij vol ongeloof. Sigaretten en whisky behoorden tot de weinige genoegens die hier te beleven waren.

'Ik doe een poging. Van die dingen ga je dood, hoor.'

Hij gooide zijn hoofd lachend achterover en stopte het pakje terug in zijn zak. 'Tuurlijk, het zijn de sigaretten die me fataal zullen worden.'

Glimlachend legde ze haar hoofd op de armleuning. Ze

was blij dat ze terug was. De ramen waren open – de airconditioning van dit vehikel was al vóór de oorlog kapotgegaan – en ze voelde het branden van de felle zon op haar arm, die op de rand rustte.

Haar camera lag op haar schoot, altijd in de aanslag, maar voor de verandering liet ze hem ongebruikt liggen. Ze was nog niet aan het werk en haar ogen gleden over het lege landschap, op zoek naar schoonheid: een groene boom, een vogel hoog in de lucht, grazend vee, wat bloemen. Maar ze bevonden zich in een onafgebroken panorama van verschroeide rode aarde, met bergen achter hen en de machtige Eufraat een paar kilometer naar het zuiden. Om de zoveel tijd passeerden ze een verwaalde, verbogen rol prikkeldraad, een diep gat in de grond waar een bermbom was ontploft, of betonnen ruïnes van wat ooit dorpen waren geweest. In de lucht zagen ze slierten stof, het gevolg van geweervuur en mortieraanvallen op niet al te grote afstand.

Ze sloot haar ogen, vechtend tegen de slaap, en genoot van het gevoel van haar blonde lokken die haar gezicht kietelden in de bries. Ze was nog maar drie dagen terug, maar ze was al die tijd onderweg geweest om Cunningham te bereiken na haar vlucht naar de militaire luchtmachtbasis in Hama, de regio waar ze elkaar zouden ontmoeten. Zij had zes weken thuis doorgebracht voor een broodnodige pauze, maar Cunningham had in die tijd niet stilgezeten. Ze had hem in Raqqa achtergelaten en hij was door Hama getrokken – kennelijk zonder te stoppen – en nu waren ze in het gouvernement Aleppo, dat aan de grens met Turkije lag.

Voor Lee – die tijdelijk minder gehard was door haar verblijf in het land van elektriciteit en warm stromend water, van luxeauto's en verende bedden – voelde het

alsof hier de wereld op scherp stond, alsof er achter de horizon niets anders meer te vinden was. De kleuren, de hitte, de geluiden: alles was hier rauw. De omstandigheden leken te zijn verslechterd in de tijd dat ze weg was geweest. Ze had na Homs niet gedacht dat dat mogelijk was, maar op de een of andere manier leek het dieptepunt telkens nog verder te kunnen dalen.

De weg was in erbarmelijke staat, met diepe gaten en groeven waarover ze vervaarlijk stuiterden. Het leek onwaarschijnlijk dat de ophanging van de oude Toyota ertegen bestand zou zijn, maar toch bleef de pick-uptruck voortrijden en opdwarrelende stofwolken creëren.

'Ik zag dat je met Schneider hebt gewerkt.' Ze trok een wenkbrauw op.

Hij lachte meesmuilend. 'Nou ja zeg, niet jaloers worden. Ik moest wel. Ik wist niet eens of je wel terug zou komen.' 'Dat had ik toch gezegd?'

Hij wierp haar een blik toe die boekdelen sprak. Ze wisten allebei hoe het met haar ging toen ze hier was weggegaan. Homs was genadeloos geweest, een onafgebroken bombardement dat zelfs de meest doorgewinterde journalisten niet in de koude kleren was gaan zitten.

'Hij haalt het niet bij jou, Fitch, dat weet je best.' Hij schonk haar de grijns die ze zo goed van hem kende en ze kon niet anders dan teruggrijnzen, want ze wist het inderdaad. Zij beiden voelden de golf van adrenaline die met hun werk gepaard ging. Ze waren in feite hartstikke gek, dat ze recht op een oorlogsgebied af reden en er ook nog naar uitkeken.

Op hoeveel missies waren ze nu samen geweest? Elf, twaalf? Behoorlijk indrukwekkend gezien de gebieden waar ze opereerden, gezien het feit dat dit was begonnen als een toevallig partnerschap. Maar Homs was voor hen

beiden een omslagpunt geweest. Zij had gedacht dat ze het ergste wat er te zien was al gezien had, dat barbaarse daden haar al niet meer tot in de kern konden schokken en dat er geen verdorvenheid meer over was die haar hart zou kunnen breken. Tot de vatbommen uit de lucht waren komen vallen. Zelfs nu nog stolde het bloed in haar aderen bij de aanblik en het kenmerkende ronkgeluid van een helikopter.

En waar deden ze het voor? Waarom deden Cunningham en zij zichzelf dit aan, ontmantelden ze hun ziel, zetten ze hun leven op het spel terwijl er niets door veranderde? Woorden op de voorpagina van een krant volstonden niet. Een foto van de doodsangst van een kind, de wanhoop van een moeder, was niet genoeg om die bommen tegen te houden, want ze vielen nog steeds, heviger dan ooit. Maar ze was hier weer naartoe getrokken – tegen beter weten, tegen haar gezond verstand in – om één simpele reden: als zij het niet deed, wie dan wel? Mensen geloofden alleen wat ze konden zien, dus moest zij als hun ogen fungeren. Deze verhalen moesten verteld worden. De mensen hier hadden niemand anders. Zijzelf trouwens ook niet.

Cunningham stak zijn hand uit en gaf een kneepje in haar bovenbeen. ‘Goed dat je er weer bent, Fitch. Ik heb je gemist.’

‘Ja, ik heb jouw lelijke tronie eigenlijk ook wel gemist. Hoewel ik het fijn zou hebben gevonden als je me had gevraagd je hier te treffen in plaats van honderdvijftig kilometer verderop,’ zei ze met een sarcastische glimlach. ‘Die drie nachten slaap krijg ik nooit meer terug.’

Hij grinnikte en trommelde zachtjes met zijn vingers op het stuur. ‘We moeten de verhalen achterna, Fitch.’

‘Er zijn overal in dit godvergeten oord verhalen te vin-

den. Je hoeft je er niet voor te verplaatsen. Er is in dit land niemand die géén verhaal te vertellen heeft.’

Hij keek opzij en knipoogde. ‘Maar dit is uitzonderlijk.’ Iets in zijn lichaamstaal trok haar aandacht en maakte dat ze meteen op haar qui-vive was. ‘O god,’ kreunde ze. Ze kende die blik van hem, al had ze die in de loop van hun partnerschap slechts een handvol keren gezien. ‘Vertel op.’

‘Ik heb een tip gekregen.’

‘Oké,’ mompelde ze, wachtend op meer. Cunningham ging er prat op dat hij een groot netwerk aan contacten had, dat het hele land besloeg, kriskras door de regio’s heen als een bijna onzichtbaar ragfijn spinnenweb.

‘Een kleine vijftien kilometer hiervandaan ligt een dorpje, Khrah Eshek. Daar woont een man die ik wil spreken. Hij heet Moussef. Ik heb zijn neef, Abbad, in Raqqa geholpen...’

Ze keek naar hem terwijl hij praatte en zag zijn roodverbrande huid, het stof in zijn haar, zijn lichaam dat net zo vermoeid als zijn shirt sleet was. Merkte hij dat überhaupt nog op? Ze was maar zes weken weg geweest maar zij had weer een frisse blik. Ze zag dit oord met nieuwe ogen.

‘... om zijn drie kinderen uit hun huis te halen toen dat werd geraakt. Zijn dochtertje zat vast onder een draagbalk. Het is ons gelukt om haar te bevrijden, maar haar beide benen waren verbrijzeld.’

‘Hoe oud was ze?’ Ze zag het tafereel voor zich en kromp ineen. Hoeveel andere kleine meisjes in vergelijkbare smartelijke omstandigheden had ze al gefotografeerd?

Hij haalde zijn schouders op, maar ze zag zijn kaak verstrakken. ‘Een jaar of zes.’

‘Zal ze weer kunnen lopen?’

‘Ja. Maar dansen gaat niet meer lukken.’

Lee haalde diep adem en keek uit het raam. Hier danste sowieso niemand. Het was bijna pervers om aan muziek, vreugde en dansen te denken als de lucht rood was van vuur, als het land in brand stond.

‘Nou ja, dat is de achtergrond,’ zei hij afgemeten, want hij wilde niet stilstaan bij wat het meisje verloren had. Ze leefde nog, en dat deed ertoe. ‘Moussef is zijn neef, zoals ik al zei. Het dorp wordt overspoeld met mensen die Kobani zijn ontvlucht. Je hebt ongetwijfeld gehoord dat is zijn aanvallen daar de laatste tijd heeft opgevoerd.’ Natuurlijk had ze dat gehoord. Lee klemde haar kaken grimmig op elkaar. Ze kende de verhalen al die zij en Cunningham zouden horen, ze wist al dat het strategische doel van de jihadisten was om niet alleen de stad te bezetten, maar het hele district. Ze hadden de regio de afgelopen weken veroverd en al honderden dorpen in hun macht. Het was nergens veilig. Nu de stad werd belegerd – er werd al gemeld dat de stroom en het water er waren afgesloten – vluchtten tienduizenden ontheemde burgers van het ene verslagen dorp naar het andere, recht in de armen van hun vijand.

Hadden deze mensen nog niet genoeg meegemaakt? Wanneer zou het ophouden? Er waren amper nog bewoonbare huizen, er waren geen winkels meer waar je boodschappen kon doen, er waren geen mensen die de leiding konden nemen. Miljoenen Syriërs waren al door deze oorlog op de vlucht geslagen. Waar vochten ze eigenlijk nog voor? Stof en gruis?

‘Maar dat is niet het verhaal,’ fluisterde hij, en hij leunde naar haar toe.

Als eerste verslag doen van een offensief van IS was niet het verhaal? Ze trok verbaasd een wenkbrauw op en zag

zijn opwindung bruisen onder de oppervlakte, zijn ogen branden. Instinctief pakte ze haar camera en legde hem vast. In zijn element. Ze nam zelden een foto van hem, fotografeerde slechts sporadisch de vluchtige momenten van lichtheid, maar soms waren die momenten net zo betekenisvol als de donkere, en nu voelde ze meer dan ooit de drang om het ogenblik aan te grijpen, om zichzelf eraan te herinneren dat het leven om meer draaide dan alleen maar in leven te blijven. Ze hoefde de zoeker niet te gebruiken om te weten dat hij goed in beeld kwam.

‘Herinner je je die twee tienermeisjes die ongeveer twee jaar geleden Lyon verlieten om jihadbruid te worden?’

Ze keek opzij en wachtte op de onthulling. ‘Vaag...’

‘Volgens Abbad zijn ze ontsnapt aan IS en verschuilen ze zich in Khrah Eshek, vanwaaruit ze de grens willen bereiken. Hun echtgenoten zijn omgekomen bij een droneaanval. Een van hen heeft een kind, de andere is zwanger. Ze proberen naar Frankrijk terug te keren, maar het is riskant om naar een van de kampen aan de grens te gaan – IS heeft een hoge prijs op hun hoofd gezet en is bang dat ze verraad zullen plegen.’

‘Niet ten onrechte. Dat zit er dik in.’

Hij knikte.

Ze fronste. ‘Hoe weet Abbad hiervan als hij zich zo’n honderdvijftig kilometer verderop bevindt?’

‘Moussef helpt hen.’ Cunninghams ogen schitterden nu hij zijn plan uiteenzette. ‘En Abbad denkt dat ik kan helpen de internationale schijnwerpers op hen te richten. Hij heeft aangegeven dat Moussef als onze gids kan dienen, en indien nodig als tolk.’

‘O, ik begrijp het. Jij helpt die meiden daar weg te komen en je krijgt er een exclusief nieuwsverhaal voor terug?’ Haar woorden hadden een sarcastische ondertoon.

Hij haalde zijn schouders op en ontkende het niet. ‘Wij krijgen er een exclusief nieuwsverhaal voor terug. Een inkijkje in het leven binnen IS. Het wordt het hoogtepunt van onze carrières.’ Hij keek vluchtig opzij, met glanzende ogen, zijn lichaam al boordevol adrenaline, en ze wist dat hij zich hierdoor ongeacht zijn motieven – roem, compassie of gewone medemenselijkheid – vitaler voelde dan ooit. ‘Jij spreekt toch Frans?’

‘Un peu.’ Ze klonk alsof ze een vliegje uitspuugde.

‘Mooi zo. Dat kan van pas komen.’

‘Ik waag dat te betwijfelen,’ schamperde ze. ‘Tenzij ze me de weg wijzen naar de bakkerij om daar twee baguettes en een croissant te kopen. Of me vragen hoe laat het is. Of iets van de dagelijkse dingen uit mijn schooltijd willen horen.’

De eerste vage contouren van de verwoeste stad Kobani tekenden zich af aan de horizon, en ze krompen allebei ineen toen een mortiergranaat door de lucht suisde, kilometers ver weg maar toch zo dichtbij dat ze de trillingen konden voelen terwijl er wéér een gebouw met de grond gelijk werd gemaakt. Er weer levens verloren gingen.

Lee zag dat Cunningham het stuur steviger vastklemde.

‘En weet je zeker dat je die Moussef kunt vertrouwen?’

‘Ik heb zijn familie gered, Fitch.’ Hij staarde voor zich uit naar een horizon waar ergens twee angstige jonge vrouwen waren – ver van huis. Opgejaagd door een aantal van de gevaarlijkste lieden op aarde, zonder te weten dat op dit moment twee tickets naar de veiligheid naar hen op weg waren in een aftandse lichtblauwe Toyota met een Canon 5D Mark III als hun enige verdedigingswapen. ‘We gaan vandaag iets goeds doen in deze godverlaten hel,’ mompelde hij. Ze wist niet of hij het tegen haar of zichzelf zei.

'Juist ja.' Lee verschoof op haar stoel en begon de bekende angst in haar maag te voelen nu ze de gevarenzone steeds dichterbij naderden. Ze had op iets meer tijd gehoopt voordat ze zich rechtstreeks in de oorlog zouden begeven, al was het maar twintig minuten in een kamer met haar voeten op de grond geweest in plaats van dit eindeloze gehobbel over harde, stenige wegen.

Hij keek weer opzij. Hij doorzag haar beter dan wie ook op de hele planeet. Hij wist instinctief wanneer ze onzeker, angstig of besluiteloos was. 'Hé, je vertrouwt me toch wel?'

Ze keek haar oude vriend aan en slaakte een zucht, haar handen om de camera, klaar om op te tillen en te richten. 'Alleen God weet waarom ik dat doe.'

Hij toverde zijn innemende grijns weer tevoorschijn. 'Wat kan er dan in vredesnaam misgaan?'

1

Bloemgracht, Amsterdam, 14 november 2020

‘Ik zie hem!’

‘Echt? Jippie!’ Godzijdank. Lee leunde tegen het hek terwijl Jasper zich op haar schouders uitrekte en zijn enthousiasme nauwelijks kon bedwingen. De optocht kwam nu in zicht, de groeiende kakofonie en de steeds luidere klanken van een fanfarekorps kwamen eindelijk naderbij. Iedereen in de stad die jonger was dan tien jaar wachtte al weken op dit moment, maar zelf was ze er pas twintig minuten geleden naar gaan verlangen. Haar nek was stijf van het vooroverleunen en haar schouders schreeuwden erom verlost te worden van het gekronkel van haar dierbare zoontje terwijl ze stonden te wachten op de glorierijke aankomst van Sinterklaas. Om nog maar te zwijgen van de ijzige kou. Ze had de afgelopen minuten staan kijken hoe haar eigen adem kantachtige patronen in de lucht maakte.

‘Daar is Piet!’ riep Jasper, geestdriftig met een rood plastic vlaggetje zwaaiend terwijl de eerste boot van de vloot langsvoer. Op het dek stonden pieten in vrolijk gekleurde fluwelen kostuums met pofmouwen en kanten kragen, die zakken vol pepernoten meedroegen om uit te delen aan de wachtende kinderen. Hun aankomst markeerde het begin van de aanloop naar het sinterklaasfeest en daarna de kerstdagen, en de kinderen die hier aan de gracht stonden verheugden zich al op hun schoencadeautjes en pakjesavond op 5 december. Als kind van een Engelse moeder

had Jasper het voordeel dat hij de vruchten zou plukken van zowel het bezoek van Sinterklaas als dat van de Kerstman.

‘Hij heeft me gezien! Hij zwaaide naar me!’ juichte Jasper, die pijnlijk met zijn hakken tegen haar borst schopte zonder zich bewust te zijn van haar ongemak.

‘Hou op met schoppen, Jazz,’ riep ze, en ze kneepte in zijn scheenbeen om hem te kalmeren.

‘Maar hij keek me aan en stak zijn duim op! Hij komt echt, mama. Ik ben lief geweest!’

Ze glimlachte onwillekeurig. ‘Jazeker. Je bent het liefste jongetje uit de stad, dat zeg ik toch steeds?’

‘Kijk, daar is Sinterklaas!’ Jaspers stem steeg drie octaven en het schoppen begon opnieuw terwijl Sinterklaas passeerde. De grote man met zijn lange witte baard, rood-witte gewaad met bijpassende mijter en een goudkleurige staf wuifde plechtig naar de menigte die speciaal voor hem was gekomen. Hij was op weg naar de kade, waar zijn paard, Ozosnel, al klaarstond om hem door de straten te dragen, waar hij zou worden toegejuicht door talloze kinderen en hun ouders. ‘Laten we achter ze aan lopen!’

‘Vooruit dan maar.’ Ze draaide zich om en bewoog onzeker door de mensenmassa, haar handen stevig om Jaspers smalle kuiten geklemd. Hij wilde niet dat ze zijn handen vasthield. Hij had het immers veel te druk met zwaaien en wijzen naar alles wat er om hen heen te zien was. Ze liep langzaam in de richting van de brug, maar het was alsof ze door stroop waadde. De kinderwagens en buggy’s maakten de voortgang van de drommen mensen er niet gemakkelijker op. Overal om hen heen deden ouders hun best om hun kinderen bij zich te houden.

Het leek wel alsof iedereen naar buiten was gekomen. Er heerste een carnavalachtige sfeer in de koude straten, met het geluid van trompetten, afgewisseld door roepende en zingende kinderen. Ook mensen die geen kinderen hadden leunden uit hun raam en sloegen de festiviteiten met een biertje in de hand

gade vanuit hun appartementen in de fraaie zeventiende-eeuwse panden met hun statige gevels.

De opstopping loste een klein beetje op toen ze over de brug liepen. Ze moesten in het midden blijven, want met deze aantallen mensen was het onmogelijk om de rand te bereiken, waar het uitzicht optimaal was. Aan het plotselinge gejuich kon ze horen dat de boot was aangemeerd en dat Sinterklaas van boord ging.

‘Kun je hem zien?’ vroeg ze Jasper, die nog op haar schouders heen en weer zat te bewegen alsof ze een draaistoel was.

‘Hij stapt op zijn paard!’ Hij wees, zonder in de gaten te hebben dat zij niet over de andere mensen heen kon kijken. Ze was een meter achtenzeventig, maar dat stelde niets voor op een plek waar bijna iedereen net zo lang – of langer – was.

‘Geweldig!’ riep ze terug. Ze vroeg zich af of dat betekende dat ze het nu voor gezien konden houden om ergens warme chocolademelk met marshmallows te gaan drinken. Ze verloor langzamerhand het gevoel in haar vingers en tenen. ‘Nou, weet je wat?’

Maar hij kende die klank in haar stem te goed. ‘Ik wil hem op zijn paard zien rijden!’

Ze gaf weer een kneepje in zijn been, nog steeds zonder Sinterklaas in beeld te hebben. ‘Maar beter wordt het waarschijnlijk niet, Jazz. Hij moet ook alle andere kinderen begroeten, nietwaar? En Piet heeft je gezien, zei je toch? Dus die komt zeker bij ons langs. Laten we dus maar...’

Er ging een geluid door de menigte – scherp, hard, onverwacht. De mensen schrokken collectief, hielden als vanzelf tegelijkertijd de adem in en keken naar links en naar rechts om de bron van het kabaal te ontdekken. Iedereen deed dat, behalve zij. In een vloeiende beweging haalde Lee met een kracht waarvan ze niet wist dat ze die bezat Jasper van haar schouders en nam hem in haar armen. Ze rende. Sprintte. Met haar handen over het hoofd van haar kind baande ze zich een weg door de menigte die slechts enkele momenten geleden nog zo moeilijk door te

komen leek. Ze hoorde woorden door de lucht zweven, maar ze stopte niet.

‘Mama, wacht! Stop!’ schreeuwde Jasper, zijn stem gedempt tegen haar jas terwijl ze doorholde, de hoofdstraat verliet en door de kleinere zijstraten snelde: één hoek om, twee, drie... Binnen een paar minuten waren ze alleen, afgezien van iemand die zijn hond uitliet en een stel fietsers die langs een smalle gracht reden, ontspannen met elkaar kletsend op de manier die de inwoners van de stad onderscheidde van de toeristen.

Lee zette haar zoontje op de klinkers neer en inspecteerde hem. Paniekerig controleerde ze hem op bloed, gruis, verwondingen... Hij knipperde met zijn ogen, zwijgend, stil, bevend. Ze realiseerde zich dat ze een steek in haar zij voelde. En ze realiseerde zich dat hij bang was. En ze liet eindelijk tot zich doordringen wat de man naast haar tegen zijn vrouw had gezegd op het ogenblik vlak na de klap.

‘Het is maar een rotje.’